

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 65/08-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 21. februára 2008 predbežne prerokoval sťažnosť Mgr. A. M., B., zastúpenej advokátom JUDr. Š. A., B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 2 Er 1440/2004 zo 16. mája 2005 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Mgr. A. M. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. júna 2007 doručená sťažnosť Mgr. A. M. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový

protokol“) uznesením Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 2 Er 1440/2004 zo 16. mája 2005 (ďalej aj „namietané uznesenie“).

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uvádza, že 17. decembra 2004 u nej podal oprávnený proti povinným návrh na vykonanie exekúcie, ktorá bola vedená pod sp. zn. 2 Er 1440/2004. Okresný súd poveril sťažovateľku vykonaním exekúcie na vymoženie pohľadávky oprávneného spolu s úrokom a trovami exekúcie. Na základe uvedeného návrhu a poverenia č. 5101*017357 sp. zn. 2 Er 1440/2004 z 21. decembra 2004 sťažovateľka začala výkon exekúcie.

Dňa 25. januára 2005 bol sťažovateľke doručený návrh oprávneného na zastavenie exekúcie [v súlade s ustanovením § 57 ods. 1 písm. a) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“)].

Súčasne s návrhom jej bola doručená aj „*Dohoda o urovaní a Kvitancia z dôvodu splnenia dlhu vo výške 2 750 000,- Sk*“.

Oprávnený, povinní a ručiteľia uzatvorili podľa § 585 a nasl. Občianskeho zákonníka dohodu o urovaní, v ktorej sa dohodli, že všetky práva a povinnosti založené zmluvou o pôžičke peňazí dňom podpísania dohody zanikajú. Oprávnený sa súčasne vzdal zaplatenia istiny, dohodnutého mesačného úroku, úrokov z omeškania a dohodnutej zmluvnej pokuty. Zároveň sa zaviazal, že najneskôr ku dňu podpísania tejto dohody požiada o zastavenie exekúcie a sám bude znášať všetky trovy exekučného konania.

Prípisom zo 4. februára 2005 vyzvala sťažovateľka oprávneného na úhradu trov exekúcie, ktoré vyčíslila sumou 595 257,40 Sk s 19 % DPH, v nadväznosti na čo jej boli 24. februára 2005 doručené námietky oprávneného proti exekúcii a proti trovám exekúcie.

Návrh oprávneného na zastavenie exekúcie predložila sťažovateľka podaním zo 4. marca 2005 okresnému súdu a s týmto návrhom mu zároveň zaslala aj jeho námietky proti trovám exekúcie.

Uznesením okresného súdu sp. zn. 2 Er 1440/2004 z 13. apríla 2005 boli námietky oprávneného proti trovám exekúcie odmietnuté. Následne bolo 21. apríla 2004 doručené sťažovateľke späťvzatie návrhu oprávneným, ktoré sťažovateľka 26. apríla 2005 postúpila okresnému súdu spolu s vyúčtovaním trov exekúcie v celkovej sume 612 093 Sk.

Okresný súd rozhodol 16. mája 2005 uznesením sp. zn. 2 Er 1440/2004, ktorým exekúciu zastavil a oprávnenému uložil zaplatiť súdnemu exekútorovi trovy exekučného konania v sume 15 945 Sk do troch dní od nadobudnutia právoplatnosti tohto uznesenia.

Sťažovateľka nesúhlasila s priznanou sumou trov exekučného konania vyjadrujúc názor, že okresným súdom *«neboli správne aplikované ust. § 203 EP, ako aj ust. §§ 14, 22 vyhl. o odmenách a náhradách súdnych exekútorov, resp. v nedostatočnej miere, pretože súd neprihliadol k ust. § 16 ods. 2 tejto vyhlášky, kde sa o. i. hovorí: „pri určovaní jeho odmeny sa postupuje podľa § 5 s tým, že základom na určenie tejto odmeny je výška vymoženej pohľadávky»*“, a preto podala proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 2 Er 1440/2004 zo 16. mája 2005 odvolanie.

Uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3 CoE 109/05 z 30. marca 2007 bolo odvolanie sťažovateľky odmietnuté.

V ďalšej časti sťažovateľka cituje relevantné ustanovenia ústavy (čl. 20 ods. 1, čl. 127 ods. 1, 2, 3 a 4), dodatkového protokolu (čl. 1), Občianskeho súdneho poriadku (§ 154 ods. 1 a 2, § 167 ods. 1 a 2), Exekučného poriadku (§ 37 ods. 1, § 46 ods. 1, 2 a 3, § 200 ods. 1 a 2, § 203 ods. 1 a 2) a vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 288/1995 Z. z. o odmenách a náhradách súdnych exekútorov v znení vyhlášky č. 405/2006 Z. z. (ďalej len „vyhláška“) (§ 4 ods. 1, § 5 ods. 1, 2 a 3, § 16 ods. 1, 2 a 3).

Sťažovateľka taktiež pripomína nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 31/04, podľa ktorého ústavný súd považuje náhradu trov konania, ktoré patria súdnemu exekútorovi po zastavení exekúcie, za majetok, ktorý sa nadobúda na základe právoplatného výroku všeobecného súdu o jeho priznaní. Tento nárok požíva v celom rozsahu ochranu podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a podľa čl. 1 dodatkového protokolu, pretože náhrada trov konania je nesporne pohľadávka účastníka konania voči inému účastníkovi konania, ktorá je vymožitelná ako každý iný peňažný nárok.

Právo exekútora na odmenu za exekučnú činnosť, teda za činnosť exekútora po začatí exekučného konania, je v súlade s uvedeným právnym názorom ústavného súdu jeho pohľadávkou, ktorá nepochybne patrí pod pojem majetok. Z tohto dôvodu uvedené právo sťažovateľky požíva rovnakú ochranu ako každé iné majetkové právo a sťažovateľka má právo na to, aby v prípade splnenia zákonnom ustanovených podmienok toto jej právo nebolo nikým spochybňované, a ak jej má byť v zákonom predpísanom konaní priznané, aby priznané bolo. V prípade, že sa tak nestane, ide o zásah do tohto práva zakotveného v čl. 20 ods. 1 ústavy a v čl. 1 dodatkového protokolu.

Sťažovateľka uvádza, že vykonávala exekúciu na vymozenie pohľadávky oprávneného v sume 3 511 586,50 Sk. V priebehu exekučného konania došlo medzi oprávneným a povinnými k uzatvoreniu dohody z dôvodu splnenia dlhu v sume 2 750 000 Sk.

Nesporné je, že v čase vydania napadnutého rozhodnutia okresného súdu povinní uhradili oprávnenému sumu 2 750 000 Sk. Rozhodnutie okresného súdu, že sťažovateľka má nárok na odmenu len z tej časti vymáhaného nároku, ktorý oprávnený v priebehu exekúcie dostal ako platbu od súdneho exekútora, nezodpovedá podľa sťažovateľky žiadnemu z ňou v sťažnosti citovaných právnych predpisov.

Sťažovateľka tvrdí, že *„nezodpovedá zmyslu exekučného konania také chápanie vymoženej pohľadávky, ktoré pod tento pojem zahŕňa len tie úhrady vykonané po začatí exekučného konania, ktoré boli oprávnenému uhradené prostredníctvom súdneho*

exekútora. Podľa názoru sťažovateľky, vymoženou pohľadávkou je potrebné rozumieť všetky sumy, ktoré oprávnený od povinného dostal od okamihu začatia exekučného konania do jeho skončenia. V prípade, že by bolo akceptované chápanie vymoženej pohľadávky v prv uvedenom úzkom význame, znamenalo by to - bezdôvodné obmedzovanie nároku súdneho exekútora na odmenu za exekučnú činnosť. V takomto prípade by totiž bolo možné v každom prípade po začatí exekučného konania, aby sa oprávnený a povinný dohodli na tom, že povinný uhradí vymáhanú pohľadávku priamo oprávnenému, čím obide svoju povinnosť uhradiť trovy exekučného konania. To, že naznačené chápanie vymoženej pohľadávky nezodpovedá zmyslu a účelu Exekučného poriadku, je zrejme aj z ustanovenia § 5 ods. 2 Vyhlášky o odmenách súdneho exekútora - podľa ktorého, ak exekútor upustí od vykonávania exekúcie z dôvodu jej dobrovoľnej úhrady povinným, patrí mu odmena vo výške 50 % zo sumy podľa ods. 1 citovaného zákonného ustanovenia, teda z 20 % z vymáhanej pohľadávky.

Je nesporné, že v čase, keď Okresný súd Bratislava I rozhodoval o trovách exekúcie, z listinných dôkazov, ktoré mal k dispozícii bolo zrejme, že došlo k úhrade vymáhanej pohľadávky v už spomínanej výške. Ak bol súd toho názoru, že Exekučný poriadok a Vyhláška o odmenách exekútorov, vo vzťahu k predmetnej veci nemajú priamo aplikovateľné ustanovenie, mal postupovať podľa ustanovení, ktoré svojím obsahom, zmyslom a účelom, upravujú právne vzťahy im najbližšie. V predmetnej veci, podľa názoru sťažovateľky, by bol jediným správnym taký postup súdu, ktorým by sťažovateľke priznal právo na náhradu trov exekučného konania zahrňajúce v sebe odmenu za vymoženie pohľadávky vo výške 2 750 000,00 Sk.

Iný postup súdu nielenže nevychádza zo žiadneho ustanovenia Exekučného poriadku a Vyhlášky o odmenách exekútorov, ale poukazujúc na doposiaľ citované ustanovenia týchto právnych predpisov, ich priamo porušuje. Ani jeden z nich totiž neumožňuje rozdeliť pohľadávku uhradenú v rámci exekučného konania na pohľadávku, ktorá fyzicky bola oprávnenému uhradená exekútorom a ktorú povinný uhradil priamo oprávnenému.

Ak odporca rozhodol iným spôsobom, porušil namietané práva sťažovateľky.“

Na základe uvedeného sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vo veci konal a následne vydal nález:

„Právo sťažovateľky

- vlastníť majetok a právo na ochranu majetku zakotveného v článku 20 ods. 1

Ústavy Slovenskej republiky a

- právo na pokojné užívanie majetku zakotveného v článku 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

bolo výrokom o náhrade trov konania uznesenia Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 2 Er 1440/2004 zo dňa 16. 5. 2005 porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje výrok o náhrade trov konania uznesenia Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 2 Er 1440/2004 zo dňa 16. 5. 2005 a vracia vec Okresnému súdu Bratislava I na nové konanie a rozhodnutie.

Ústavný súd Slovenskej republiky zakazuje Okresnému súdu Bratislava I pokračovať v porušovaní vyššie uvedených práv sťažovateľky.

Odporca je povinný nahradiť sťažovateľke všetky trovy tohto konania.“

II.

Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody

uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

1. Predmetom posudzovanej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky, že uznesením okresného súdu sp. zn. 2 Er 1440/2004 zo 16. mája 2005 bolo porušené jej základné právo zaručené v čl. 20 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

Zákonným predpokladom na prijatie sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Pri opatrení alebo inom zásahu, ktorým sú aj zbytočné prieskumy v konaní pred všeobecnými súdmi, sa lehota počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Podanie sťažnosti po uplynutí tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako oneskorene podanej (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Zo zistení ústavného súdu najmä z doložky právoplatnosti vyznačenej na namietanom rozhodnutí vyplýva, že toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 26. mája 2005 v časti o zastavení exekúcie a v časti trov exekučného konania a 30. mája 2005 v časti týkajúcej sa povinnosti zaplataenia súdneho poplatku.

Sťažnosť sťažovateľky bola doručená ústavnému súde 26. júna 2007, teda bez akýchkoľvek pochybností po uplynutí uvedenej dvojmesačnej zákonom ustanovenej lehoty.

Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti opakovane vyslovil, že zákon o ústavnom súde neumožňuje zmeškanie tejto kogentnej (procesnej) lehoty odpustiť ani ju predĺžiť (pozri napr. m. m. I. ÚS 64/03, I. ÚS 188/03, IV. ÚS 14/03, II. ÚS 330/06).

Od právoplatnosti namietaného rozhodnutia okresného súdu do doručenia sťažnosti ústavnému súdu uplynula doba viac než dvoch rokov, a preto je sťažnosť podaná oneskorene.

Ústavný súd z tohto dôvodu po predbežnom prerokovaní sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako podanú oneskorene.

2. Nad rámec odôvodnenia ústavný súd ďalej považuje za vhodné uviesť, že v zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (m. m. I. ÚS 12/01, I. ÚS 124/03).

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti namietala porušenie čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická osoba alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

Predmetom posudzovanej sťažnosti je tvrdenie, že súd nesprávnym vyčíslením trov exekúcie porušil vlastnícke právo sťažovateľky, resp. jej právo pokojne užívať svoj majetok. Ústavný súd predovšetkým pripomína, že je viazaný návrhom na začatie konania. V prerokúvanej veci to znamená, že najprv musí posúdiť, či nesprávnym výpočtom trov exekúcie mohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva na vlastníctvo.

Ústavný súd ďalej konštatuje, že v danej veci nevidí dôvod, aby odlišne posudzoval aplikovateľnosť čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu. Zároveň uvádza, že aplikovateľnosť uvedených právnych noriem posudzuje v súlade s ustálenou judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“).

Podľa Európskeho súdu pre ľudské práva môže byť majetkom, resp. vlastníctvom v zmysle uvedených článkov len existujúci majetok (rozsudok Van der Musselle v. Belgicko z 23. novembra 1983, Séria A, č. 70, str. 23, ods. 48) alebo majetkové hodnoty vrátane pohľadávok, o ktorých sťažovateľka môže tvrdiť, že má aspoň legitímnu nádej, že budú zhmotnené, resp. konkretizované (rozsudok Pine Valley Developments Ltd. a iní v. Írsko z 29. novembra 1991, Séria A, č. 222, str. 23, ods. 51 a rozsudok Pressos Compania Naviera S. A. a iní v. Belgicko z 20. novembra 1995, Séria A, č. 332, ods. 31). Európsky súd pre ľudské práva zastáva stanovisko, že majetok existuje len od chvíle, keď naň vlastník môže uplatniť nesporný nárok, pričom vlastnícke právo nezahŕňa právo na nadobudnutie majetku. Sťažovateľka nežiada chrániť majetok, ktorý už nadobudla na základe namietaného uznesenia, ale žiada chrániť legitímne očakávanie na ďalší majetok, ktorý jej mal byť namietaným uznesením súdu priznaný, ale kvôli údajnej nesprávnej interpretácii vyhlášky súdom jej priznaný nebol.

V prerokúvanej veci sťažovateľke vznikol nárok na trovy exekúcie. Okresný súd jej trovy exekúcie priznal, spornou je však ich výška. V danom prípade nemožno uvažovať o legitímnej nádeji na presnú konkretizáciu majetkových hodnôt, pretože legitímna nádej musí mať konkrétnejšiu a ustálenejšiu povahu než len tvrdenie o správnosti sťažovateľkinej interpretácie rozhodujúcich ustanovení vyhlášky a zákona. Sťažovateľka teda nie je držiteľkou natoľko istej pohľadávky, aby bola vymáhateľná.

Ústavný súd si je vedomý toho, že napadnuté uznesenie o odmietnutí sťažnosti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti predstavuje určitú odchýlku od nálezu sp. zn. II. ÚS 31/04, na ktorý sťažovateľka odkazuje, predmetné uznesenie však v plnej miere zohľadňuje judikatúru ESLP. Zároveň však v tejto súvislosti ústavný súd dodáva, že v náleze sp. zn. II. ÚS 31/04 bola predmetom posudzovania otázka, či súčasťou trov exekúcie má byť aj daň z pridanej hodnoty. V takom prípade, aj keď sa to v náleze neuvádza, mal sťažovateľ konkrétnu legitímnu nádej na priznanie dane z pridanej hodnoty, ak takúto daň z pridanej hodnoty od neho vyžaduje štát na základe daňových predpisov.

Napokon ústavný súd dodáva, že prípady týkajúce sa pochybností o ústavnej súladnosti rozhodnutí o trovách exekučného konania by mohol ústavný súd rozhodovať buď ak by boli splnené už spomenuté podmienky legitímneho očakávania, alebo ak by sťažovateľ namietal porušenie práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. V druhom uvedenom prípade však ústavný súd posudzuje len skutočnosť, či namietané rozhodnutie nie je arbitrárne.

Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že v danom prípade nemožno prijať záver o aplikovateľnosti označených ustanovení ústavy a dodatkového protokolu na posudzovaný prípad (rovnako I. ÚS 205/07). Keďže ústavný súd uzavrel, že medzi namietaným rozhodnutím a označenými právami nemôže byť priama ani relevantná súvislosť, dospel k záveru, že sťažnosť by aj v prípade dodržania zákonom ustanovenej lehoty na jej podanie bolo potrebné odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

Zohľadňujúc všetky uvedené okolnosti ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. februára 2008